

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 3033

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 26 завдань. Частина 1 містить 25 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-25 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

 7 5 2 6 1 3

Відповідь: РАСКИДАТЬСЯ СПУГАТЬ. 9 Р А С К И Д А Т Ь Й С П У Г А Т Ь

Відповідь: 1 2 4 14 1 2 4

Завдання 26 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-25 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишуть в окремій клітинці у відповідності з наведеними у бланку зразками.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) Норма — одна з основних умов стабільності, стійкості мови, адже без стійкості норми мовний зв'язок між поколіннями був би порушений і ми перестали б розуміти людей, що жили яких-небудь сто років тому. (2) <...> стійкість норми не абсолютна, а відносна: як і все в мові, вона постійно змінюється під впливом розмовної мови, діалектів, запозичень і т. п. (3) Це, в свою чергу, є найважливішою умовою безперервного історичного розвитку літературної мови, яка являє собою у тому числі встановлення і старіння її норм згідно з потребами суспільства і в силу внутрішніх закономірностей мовного розвитку.

1

Укажіть два речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Історичний розвиток мови є послідовним накопичення його основних норм, які надзвичайно стійкі.

2) Мовна норма одночасно стійка і мінлива, і тому вона є важливою умовою не тільки стабільності, але й розвитку мови.

3) Мінливість мовної норми, що відчуває вплив розмовної мови, є найважливішим чинником, що забезпечує стабільність мови.

4) Розвиток мови визначається впливом на неї розмовної мови.

5) Стійкість мовної норми як однієї з необхідних умов стабільності системи мови все ж не абсолютна: вона змінюється під впливом багатьох факторів, завдяки чому літературна мова постійно розвивається.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Однак

Тобто

Наприклад,

Таким чином

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводяться значення слова УМОВА. Визначте значення, у якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Умова, -и, ж.

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.
2. Вимога, пропозиція, що висуваються однією стороною, а також при укладенні угоди, договору.
3. чого, рідше для чого, заст. до чого. Необхідна обставина, яка уможлиблює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.
4. мн. Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

житлов**И**й

в**И**падок

кип'ят**О**к

д**О**чка

д**О**нька

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Живопис Марії Примаченко неможливо **ЗРІВНЯТИ** з жодним іншим.

Невдовзі після перших морозів ставок **ЗАМЕРЗ**, проте крига була ще не міцна.

Після спекотного літа 10 градусів осіннього тепла – це досить прохолодно. Ви не **ЗМЕРЗЛИ**?

Цієї зими в сильний мороз сусід, перебуваючи напідпитку, ледве не **ЗАМЕРЗ** в кучугурі.

На 17-й хвилині поєдинку Україна – Словаччина після грубої помилки оборони Роберт Мак спокійно зблизився з Андрієм П'ятовим і обіграв його в ближній дуелі. Згодом українці могли **ЗРІВНЯТИ** рахунок, проте так і не зуміли реалізувати хоча б один із створених моментів.

Відповідь: _____.

6

В одному з наведених прикметників допущено помилку в утворенні вищого ступеня порівняння. виправте помилку і запишіть це слово правильно.

- вужчий
- поганіший
- глибший
- дорожчий
- миліший

Відповідь: _____.

7

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, у яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) помилка у вживанні прийменника	1) Ми цінуємо й пишаємося своїми батьками.
Б) неправильне введення дієприкметникового звороту	2) Дні почали коротшати.
В) тавтологія	3) Лежачий на столі зошит був відкритий.
Г) неправильний порядок слів у реченні	4) Яскравим прикладом щодо цього аргументу є кіноповість Олександра Довженка «Україна в огні», у якій яскраво протиставлено дві головні героїні.
Д) неправильна побудова конструкцій з однорідними членами	5) Можна все на світі вибирати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину.
	6) Стрімкі весни щоразу змінювалися на спекотне літо.
	7) На три кілометри від кордону знаходилося наше село.
	8) Влучним був удар по воротах центрального нападаючого.
	9) Роздуми обірвав плач тримісячного братика.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

8

Визначте слово, у якому на місці пропуску пишеться буква **I**.
Випишіть це слово, вставивши пропущену букву.

пр..звисько
пер..орати
пр..відкритий
пр..мовляти
пр..давній

Відповідь: _____.

9

Визначте рядок, у якому в обох словах пропущена одна й та сама буква. Випишіть ці слова, вставивши пропущену букву.

т..паж, такс..
тр..умф, ант..теза
Ч..лі, ун..верситет
опт..ка, пенальт..
Пар..ж, Ч..каго

Відповідь: _____.

10

Випишіть слово, у якому на місці пропуску пишеться м'який знак.

мен..шість
кишен..ці
хуторян..ці
ремін..чик
сопл..ці

Відповідь: _____.

11

Випишіть слово, у якому на місці пропуску апостроф **НЕ** пишеться.

міжгір..я
медв..яний
п..єдестал
відв..язати
сором..язливий

Відповідь: _____.

12

Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Я люблю тебе, друже, за те, що (НЕ)МОЖУ тебе (НЕ)ЛЮБИТИ.
Серцю нічого (НЕ)ТРЕБА, тільки б весніла земля.
(НЕ)БЕРИ чужого нічого й (НЕ)БОЯТИМЕШСЯ нікого.
Трапилося (НЕ)ЩАСТЯ!
Біля тину стояла ніколи (НЕ)ФАРБОВАНА лавка.

Відповідь: _____.

13

Визначте рядок, у якому обидва слова пишуться разом. Зніміть ризик і випишіть ці два слова.

на/щастя честь/честю
у/трюх, кінець/кінцем
на/завжди, поза/вчора
під/боком, геть/чисто
десь/колись, в/край

Відповідь: _____.

14

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

У центрі Києва, там, де починається Володимирська вулиця, де гости(1)о зустрічає відвідувачів історич(2)ий музей, є невеличкий клаптик заповідної землі. Ця місци(3)а має давню назву — Старокиївська гора. Навколо височить багатоповерхові сучасні будинки, а тут — оксамитовий килим зеленого різнотрав'я. На ньому, наче кресле(4)я, викладено з камінчиків обриси будівель, що колись прикрашали цю землю.

Відповідь: _____.

15

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, у яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

- 1) Любіть травинку і тваринку і сонце завтрашнього дня.
- 2) Вересень причепив до свого бриля червоний кетяг калини й нитку бабиного літа.
- 3) Кожен кущик кожна стежка все це було йому знайоме промовляло до нього.
- 4) Сором досада і злість усе разом прийшло в його голову.
- 5) По долині по стежині біжить сонце.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Взялися медом золоті лелітки (1) дощем умиті (2) чисті (3) і ясні.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Кажуть (1) доброго дождити треба (2) а лихе (3) саме прийде.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Розмовляй рідною мовою свого народу скрізь (1) де її розуміють (2) з усіма (3) хто її розуміє.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Стародавня Ольвія давно їх цікавить (1) давно їм хочеться досліджувати (2) розкопувати її (3) щоб дізнатися (4) чому вона загинула.

Відповідь: _____.

20

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

В університеті з'явилася вільна вакансія.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 21-26.

(1) Любов до природи, бережливе ставлення до неї тісно пов'язується з поняттям «Батьківщина». (2) Шанувати природу неможливо без глибоких знань про навколишній світ. (3) Калина під вікном рідної оселі, тополя на околиці села, лелече гніздо на клуні, жебонлива криничка при перехресті доріг, боброва хатка в тихоплинній заплаві, терпкий запах лісової конвалії – усе це овиди нашого дитинства, наш духовний світ, з яким ми вирушали чи маємо вирушати в життя. (4) Знати, а тим паче берегти ці нетлінні критерії – наш святий і непорушний обов'язок. (5) Людина, котра не освоїла таких духовних цінностей, не перейнялася любов'ю до природи, рано чи пізно стане брутальним споживачем, опліснявіє міщанським практицизмом. (6) Чи часто ми замислювалися над тим, чому околиці сіл збідніли на лелечі гнізда, призамулилися на видолинках живі джерела, поріділи солов'їні переспіви, зникли галасливі базари чаплинних колоній, рідко почуєш жайворонків? (7) А може, в цьому є і кожного з нас провина? (8) Вирушаючи до лісу, не всі пам'ятають священне правило: корінець боровика ні за яких обставин не можна виривати, а лише підрізати. (9) У пошуках лікарських рослин ми не рідко забуваємо, що висмикувати із землі – навічно позбавляти свого родоводу. (10) Адже розчавлена на квітці бджола вже ніколи не запилить маточку, зрубана на березі верба, яка надійно оберігала русло, вже не стане на дорозі пісковому буревію... (11) Такі не вельми втішні приклади, на жаль, зустрічаються.

(12) І безпосередніми винуватцями цього є ми самі, наші сусіди, діти.
(13) Звідки виростає, наче чортополох, міщанське споживацтво?
(14) Звісно, од нашої байдужості, нашої, м'яко кажучи, неосвіченості, нехлюйського ставлення до природи... (15) Ми іноді годинами можемо розповідати про далеку Амазонку, загадкову Сахару, непрохідні джунгли, проте забуваємо про дніпрові кручі, карпатську смереку, які поруч з нами, про унікальну пам'ятку історії, що заростає бур'яном на околиці села чи міста. (16) А між іншим, культура людини складається з багатьох чинників, серед яких осібно місце займає наше ставлення до природи.

(За В. Скуратівським)

21

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

1) Людина рано чи пізно стане брутальним споживачем, якщо не освоїть духовні цінності.

2) Тільки любов до природи пов'язується з поняттям «Батьківщина».

3) Святий і непорушний обов'язок кожного – знати і берегти нетлінні критерії.

4) Околиці сіл збідніли на лелечі гнізда, і в цьому тільки наша вина.

5) Культура людини складається з багатьох чинників: ставлення до природи, любов до Батьківщини.

Відповідь: _____.

22

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

1) У реченнях 1-3 подано опис.

2) Речення 14 пояснює зміст 13 речення.

3) У реченнях 6-10 подано роздум.

4) Речення 11-14 містять розповідь.

5) Речення 4-5 містять опис.

Відповідь: _____.

23

З п'ятого (5) речення випишіть антоніми.

Відповідь: _____.

24

Серед речень 10-13 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою вказівного займенника. Запишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 21-24. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

25

«Автор змушує читача задуматися про важливі для кожної людини цінності. Досягається це за допомогою таких тропів, як (А)___ (нетлінні критерії, святий і непорушний обов'язок у реченні 4), (Б)_____ (збідніли гнізда, призамулилися джерела, порідили переспіви у реченні 6), та за допомогою синтаксичних засобів виразності: (В)_____ (речення 5, 6, 14, 15), (Г)_____ (речення 6, 7, 13)».

Список термінів:

- 1) гіпербола
- 2) ряди однорідних членів
- 3) епітет
- 4) антоніми
- 5) метафора
- 6) синоніми
- 7) порівняльний зворот
- 8) окличні речення
- 9) питальні речення

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

26

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту. Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (уникайте надмірного цитування).

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Напишіть, чи згодні або не згодні Ви з точкою зору автора прочитаного тексту. Поясніть чому. Свою думку аргументуйте, спираючись в першу чергу на читацький досвід, а також на знання і життєві спостереження (враховуються перші два аргументи).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів, то така робота оцінюється 0 балів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.